

ZAŠTITA OKOLIŠA

Uređuje: Vjeročka Vojvodić

Prenosimo dijelove tematski usmjerenog:

Izveštaja EEA o povezanosti turizma i okoliša

(An EEA Reporting Mechanism on Tourism and Environment)

www.eea.europa.eu

Silvia Giuliotti

| Open Consultation Meeting on Advancing the Measurement
of Sustainable Tourism Development

| Madrid 7. 6. 2016

Izvor: **Europska agencija za okoliš**

Sadržaj izvještaja:

- Zašto turizam i okoliš?
- Zašto izvještavanje o mehanizmu turizma i okoliša u Europi (TOUERM)?
- Što je to, kako će raditi?
- Koji su sadašnji i budući metodološki/politički izazovi?

Zašto turizam i okoliš?

To je uzajamni odnos, oštećen okoliš može ugroziti turizam u budućnosti.

EEA: okvir turizma smatra kao zavisni društveno-zemljišno-gospodarski sektor te u tom smislu *zemljište* za turizam ima više-struke vrijednosti (funkcionalne/operativne i atraktivne). Turizam je pokretačka sila pri određivanju pritisaka i utjecaja, korištenja zemljišta i promjena u korištenju zemljišta.

Kontekst i politika

Uglavnom zbog svojih kombiniranih prirodnih i kulturnih atraktivnosti, Europa je u svijetu primarna turistička destinacija i turizam ostvaruje 10 % BDP-a Europske unije (EU). EU ima cilj promicanje turizma kako bi održala poziciju regije kao vodeće destinacije. Ipak sveobuhvatna politička referencija za turizam i okoliš još ne postoji.

Odgovori politike na izazove održivosti su fragmentirani preko velikih područja zakonodavstva EU-a. Politika fragmentacije vodi do problema dostupnosti podataka, osobito s obzirom na utjecaj na okoliš. Tako su i dokazi za praćenje napretka i dalje fragmentirani!

Glavni trendovi

Turizam u Europi uvelike se promijenio u smislu sezonalnosti i učestalosti putovanja. Također je promijenjen u smislu demo-

grafije i poželjnosti odredišta. Novi trendovi stalno se pojavljuju, prisutni su tijekom cijele godine, također i izvan sezone, a neki gradovi stekli su iskustva izrazito visoke razine posjetitelja. Europa je postala najveći svjetski "izvor regija" za turističke izlete.

Ključni trendovi u gustoći turizma i intenzitetu diljem regija u EU-u pokazuju posebno visoku koncentraciju u obalnom području, u planinskim i jezerskim područjima, gdje je porast u izgradnji i infrastrukturi povećao pritisak na okoliš u zaštićenim i drugim prirodnim područjima. Posebno u Sredozemlju, turizam uzrokuje često nepovratno nepovoljne učinke u područjima s bogatom bioraznolikošću uzrokujući propadanje staništa za obje, vodene i kopnene biljne i životinjske zajednice.

U izvještaju, koji ima veliku važnost i za turističku RH, obrađeno je mnoštvo relevantnih pitanja o turizmu i okolišu kao što su na primjer:

- Konceptualni pristup
- Zašto mehanizam za izvješćivanje o turizmu i okolišu u Europi
- Utjecaji turizma na okoliš i zdravlje ljudi
- Odgovor i perspektive
- Politička pitanja: polazna točka
- Prioritetni indikatori
- Prioritet u razvoju
- Neki "ilustrativni" indikatori trenutačno u razvoju
- Metodološke napomene

Razumijevanje okolišnih problema u budućnosti

Objavljeno 22. srpnja 2016.

Zadnja izmjena 15. rujna 2016.

Izvor: **Europska agencija za okoliš**

Informacije koje moraju prenositi podatke o okolišu znatno su se mijenjale u posljednja četiri desetljeća. Složena priroda degradacije okoliša zahtijeva sustavniju analizu i odgovarajuće podatke koji će je poduprijeti. Stoga rad Europske agencije za okoliš po-

sljednih godina sve više obuhvaća sustavne analize i u tom smislu nastaviti će se identifikacija novih, zahtjevnih tema i sudjelovanje u širenju primjerenih znanja.

Slika – © ESA, podatci iz programa Copernicus Sentinel obrađeni u ESA-i

Prvi propisi okolišnog zakonodavstva EU-a stupili su na snagu prije više od četiri desetljeća. Države članice EU-a od tada redovito prikupljaju usporedive podatke o širokom rasponu pitanja povezanih sa zaštitom okoliša, od koncentracija onečišćujućih tvari u gradovima očitanih svakoga sata do sezonskih mjerenja kvalitete vode za kupanje te o tome izvješćuju. One također prate svoje emisije stakleničkih plinova, potrošnju energije, onečišćujuće tvari ispuštene iz industrijskih postrojenja, veličinu i lokaciju zaštićenih područja i slično. Ti su podatkovni tokovi od ključne važnosti za praćenje napretka i jamstvo učinkovite provedbe zakonodavstva o okolišu.

U tom je razdoblju iznimno dobro napredovala tehnologija koja se primjenjuje u prikupljanju, izvješćivanju i analizi podataka o okolišu. Sada možemo prikupljati, pohranjivati i obrađivati veće količine podataka. Također možemo međusobno povezati različite podatkovne tokove za provođenje sve točnijih analiza događaja i njihovih uzroka. Učinci onečišćenja zraka mogu se predvidjeti modelima kojima uključuju preklapanje karata koncentracije onečišćujućih tvari u zraku i karata koje prikazuju gustoću naseljenosti na zadanim lokacijama. Podatci dobiveni promatranjima iz satelita, uključujući i one iz programa *Copernicus* – europskog programa za praćenje Zemlje, mogu se povezivati s podatcima dobivenima pomoću opreme na moru i kopnu. Sada možemo predvidjeti postojeće i buduće učinke degradacije okoliša i klimatskih promjena.

Upotreba zajedničkih pravila EU-a jamči usklađenost podataka i omogućuje razmjenu podataka i informacija diljem Europe. Međutim, da bi se razumjeli trendovi u okolišu, nužna je suradnja ne samo unutar granica Europske unije nego i na široj europskoj i međunarodnoj razini. Zahvaljujući *Europskoj informacijskoj i promatračkoj mreži za okoliš (Eionet)* te europskim i međunarodnim partnerima, Europska agencija za okoliš u jedinstvenoj je poziciji, jer obrađuje podatke o okolišu i predviđa buduće potrebe za znanjem.

Potreba sustavnije analize

Unatoč nedostacima u nekim područjima, današnje je znanje o okolišu ipak dojmljivo. Naše shvaćanje određenih pitanja s vremenom se proširilo. Međutim bolje razumijevanje također je upozorilo na potrebu razmatranja šireg konteksta – potrebu sustavnije analize i sagledavanja cjelokupnih sustava kao što su sustav mobilnosti i sustav proizvodnje i potrošnje hrane. Praćenje koncentracije onečišćujućih tvari u zraku ima smisla samo do određene granice. Ne možemo analizirati i rješavati problem onečišćenja zraka a da ne razmotrimo promet, broj dizelskih vozila u voznom parku, poljoprivredu, širenje gradova i obrasce potrošnje. Okoliš je složen, i tu bi složenost trebali uzeti u obzir u našoj bazi znanja. Postalo je izvjesno da će nam sustavno, kao i međusektorsko znanje, ubuduće biti sve potrebnije.

Posljednje izvješće EEaE, *Europsko izvješće o okolišu – stanje i izgledi 2015.*, temelji se na sustavnoj analizi. Razmatranjem globalnih megatrendova pokušali smo procijeniti utjecaj globalnih trendova na okoliš u Europi i obrnuto. Tematska izvješća EEaE također nastoje riješiti taj problem u okviru šire sustavne analize.

Za takvu analizu često je potrebna druga vrsta podatkovnih tokova i upravljanja podatcima, u kojima su društveno-ekonomski podatci usko povezani s podatcima o okolišu. Nadalje, građani i privatna poduzeća prikupljaju sve više podataka. To bi nas također moglo motivirati za uspostavljanje novih javnoprivratnih partnerstva u području podataka, između lokalnih i globalnih vlasnika i subjekata koji podatke prikupljaju.

Pretvaranje podataka o okolišu u znanje

Osim pitanja vlasništva i upravljanja podatcima, velike količine podataka predstavljaju još jedan izazov: kako izvući znanje iz velikih podatkovnih tokova, osobito znanje relevantno za politiku. Što trebamo znati za dodatno unaprjeđenje okoliša? Takvo bi nas promišljanje moglo dovesti do utvrđivanja novih područja promatranja ili pak do ukidanja ili rjeđeg praćenja određenih podataka. Rezultat takvog pristupa također bi nas mogao obvezati na uspostavljanje novih veza između skupova podataka. Nadalje, znanje koje je potrebno urbanistu može se uvelike razlikovati od znanja koje je potrebno tvorcu europske politike, no obje vrste znanja odnosno njihova sinergija, nužna je za upravljanje složenim sustavima kao što su gradovi.

U bliskoj suradnji s partnerima, EEA pridonosi europskoj bazi znanja o okolišu pomoću sustavno integriranih i tematskih procjena. Nismo usredotočeni samo na prošle trendove i postojeće stanje nego i na pitanja koja se javljaju te na buduće potrebe za znanjem.

Naposljedku, učinak znanja ovisi o njegovoj primjeni i načinima primjene. Za ostvarenje napretka u području okoliša znanje mora biti pristupačno i relevantno. Znanje također mora biti priopćeno osobama koje mogu utjecati na postupke donošenja odluka te ga one moraju primjenjivati. EEA je predana prilagodbi, stvaranju i priopćavanju znanja o okolišu koje nam je potrebno danas i u budućnosti.